

Конон Багрій, к.е.н., доцент,
Чернівецький торговельно-економічний інститут ДТЕУ,
м. Чернівці

ВІРТУАЛЬНИЙ ТУРИЗМ ЯК НОВИЙ НАПРЯМОК ТУРИЗМУ В УМОВАХ ВІЙНИ

На сьогодні віртуальний туризм в умовах війни, що панує на теренах України в результаті загарбницького нападу Російської Федерації – це єдиний телепорт, що дозволяє не виходячи з дому, бомбосховища або укриття потрапити до музею, відвідати видатні історичні місця або подивитися виставу.

Під віртуальним туризмом слід розуміти такий вид туризму, який використовує 3D та 4D ефекти, інноваційні програми та сферичні панорами, щоб допомогти подорожувати тим, хто не може дозволити реальну подорож з тих чи інших причин.

На мій погляд, можна виділити такі цілі створення віртуальних турів:

- інформування та ознайомлення (реалізація цієї мети дозволяє демонструвати не тільки відкриті виставки, але і, наприклад, колекції музеїв, що зберігаються на складах);
- освітні та культурно-просвітницькі цілі (надають можливість розширити межі візуального ознайомлення з об'єктами екскурсійно-туристського показу);
- соціальна та психологічна реабілітація (дозволяє відволіктись від негативних новин та подій та краще комунікувати учасникам віртуального туру між собою).

Віртуальний туризм як новий вид туризму з'явився відносно недавно, складаючись під впливом розвитку інформаційних технологій та розповсюдження пандемії Covid-19.

До рейтингу найкращих туристичних інновацій входять віртуальні музеї – відвідування виставок відомих музеїв через глобальну мережу Інтернет. Як правило, це дійсно існуючі музеї

з розвиненими інтерактивними функціями, які надають можливість без персонального візиту пересуватися по залах, дивитися тривимірні зображення, вивчати інформацію про експозиції та окремі експонати. Прикладами таких музеїв є – Лувр, музей Prado, Сикстинська капела та багато інших.

На даний момент кількість таких віртуальних музеїв та виставок збільшується, причому як в Україні, так і у світі.

Так, багато музеїв, театрів та оперних театрів зараз мають власні сайти, в яких посилаються на окремі віртуальні виставки, екскурсії та вистави (Ермітаж, Віденська опера, Британський музей, музей Гуггенхайма та багато інших).

В даний час існують такі пристрої, ефекти, програми для цього виду туризму [1]:

- окуляри віртуальної реальності (дозволяють відчувати на собі присутність у тій чи іншій дестинації);
- сферичні панорами (спеціальні фотографії, відображені на комп'ютері або смартфоні для кращого сприйняття, на яких знаходиться якесь місце на планеті, та фотографії зроблені настільки об'ємно, що з'являється відчуття присутності; фото мають ефект 3D);
- віртуальні карти (використовуючи ці карти, наприклад, карту Google, ви можете активувати функцію перегляду вулиць, і ви потрапляєте прямо на цю вулицю, переглядаючи будівлі, об'єкти, місця такими, якими вони є насправді).

Віртуальний туризм розвивається швидкими темпами, так як має ряд привабливих властивостей та переваг для віртуального туриста, зокрема:

1. Мінімальні витрати особистих ресурсів часу і грошей: віртуальні тури нині безкоштовні, туристам немає необхідності збиратися «в дорогу». Також, є можливість будь-якої миті перервати віртуальну подорож, і потім за бажання продовжити «подорожувати» у зручний час.

2. Альтернатива класичній подорожі у разі недоступності територій та об'єктів. Наразі це особливо актуально для України

на теренах якої ведуться активні бойові дії за збереження цілісності та незалежності. Крім того перелік груп населення, яким віртуальний туризм дає можливість відвідати недоступні регіони, та інші країни набагато ширше. Прикладом таких випадків можуть стати люди з обмеженими можливостями здоров'я, незаміжні європейські жінки, які не мають права відвідувати низку мусульманських країн, або ж підлітки, які не мають можливості перетинати кордони держав без батьківського супроводу. Зручний та вигідний віртуальний туризм також для багатодітних сімей або сімей з маленькими дітьми, які мають складнощі в вільному переміщенні.

3. Безпека – один із основних аспектів віртуального туризму в умовах війни. Очевидно, що при подорожі по мережі менше ризиків, ніж під час подорожі в режимі офлайн. Тим не менш, тут є і свої ризики, наприклад, якщо не дотримуватися правил безпеки в Інтернеті і залишати особисті дані, можна втратити гроші зі своїх банківських карток. У будь-якому разі, віртуальний тур не ставить під загрозу життя та здоров'я туриста за жодних обставин.

4. Безконтактний спосіб відвідування регіону є зручним для туристів, які не володіють іноземними мовами, адже він не має на увазі прямої усної комунікації з корінним населенням і дозволяє таким чином уникнути труднощів, пов'язаних з незнанням мови та недостатнім рівнем знань про регіон перебування. Для деяких людей віртуальний туризм – це своєрідна підготовка до реальної подорожі.

До топ-10 рейтингу найкращих віртуальних екскурсій в Україні входять [2]:

1. Онлайн-екскурсія по Музею техніки «Фаетон»: у різних залах запорізького музею зібрані колекції автомобілів середини минулого століття, військова техніка часів Другої світової війни, побутова техніка початку XIX століття. Всі автомобілі знаходяться в справному стані і беруть участь у виставках.

2. Екскурсії по скансену України: побувати відразу в

декількох скансенах можна завдяки проєкту «Музеї України просто неба». На сайті представлені такі віртуальні музеї України як Мамаєва Слобода, Національний музей народної архітектури та побуту України, Запорізька Січ, Резиденція Богдана Хмельницького, «Шевченківський гай».

3. 3D-тур по Музею Ханенків: Особняк українських колекціонерів і благодійних діячів в столиці є одним з будівель Національного музею мистецтв імені Богдана та Варвари Ханенків. Колекція творів мистецтва з різних куточків світу налічує понад 25 тисяч предметів.

4. 3D-тур по Софійському собору: Софійський собор – одне з найстаріших релігійних споруд, заснування якого відноситься до 1037 року. Під час туру можна побачити храм зсередини і дізнатися цікаві факти про ікони і зображення на стінах.

5. Віртуальна екскурсія по Краєзнавчому музею Острога: музей розміщується в старовинному замку. У ньому зберігається колекція археологічних знахідок, портретного живопису, скульптур, іконопису та інших історичних пам'яток часів князів Острозьких.

6. VR 3D-тур по Дубенському замку: на території фортеці є два замки, один належав родині князів Острозьких, інший – князів Любомирських. Оглянути зали можна за допомогою віртуальної екскурсії, з використанням технології VR і побачити, як виглядали кімнати в минулі часи.

7. Віртуальна прогулянка по Харківському історичному музею: на сайті Музею імені Сумцова є відеопроєкт, який розповідає про цікаві артефакти, представлені в музеї, і їх історію. Ознайомившись з колекцією, можна віртуально прогулятися по одній з основних експозицій.

8. Екскурсія з технологією AR і VR-політ над Тустанню: Тустань давньоукраїнський комплекс, який служив оборонною фортецею. До наших днів дерев'яні конструкції не збереглися,

але побачити як вони виглядали можна під час пішої екскурсії використовуючи мобільний додаток Tustan AR або під час «польоту» над фортецею на VR локації.

9. Віртуальна екскурсія по Музею авіації: відкриття Державного музею авіації України імені Антонова було приурочено 100-річчю світової авіації. Перша колекція налічувала всього 30 літальних апаратів, а сьогодні тут представлено понад 80 літаків і вертольотів.

10. 3D-тур по Музею скла: експозиція львівського Музею скла розділена на дві частини – постійну з колекцією чарок, глечиків, келихів, давньоукраїнських скляних намистин і археологічних знахідок та змінну, де виставляються сучасні роботи місцевих склодувів.

Віртуальні подорожі в умовах війни – це можливість побачити шедеври сучасного світового мистецтва, доторкнутися до давньої історії своєї нації та підняти свою патріотичну свідомість, не виходячи з дому, перебуваючи в безпеці, і водночас зробити психологічне розвантаження та надихнутися на майбутню реальну подорож.

Таким чином, можна вважати віртуальний туризм дуже перспективним напрямом сучасного туристичного ринку, який успішно існує в умовах війни за збереження цілісності та незалежності України. Слава Україні! Героям Слава!

Список використаних джерел:

1. Tourism industry needs fundamental 'rethink' in wake of COVID pandemic. *The United Nations*. URL : <https://news.un.org/en/audio/2022/01/1109142> (дата звернення: 10.03.2022).

2. Топ-10 найкращих віртуальних екскурсій в Україні. *Інформаційне агентство УНІАН*. URL : https://covid.unian.ua/10922969-top-10-naykrashchih-virtualnih-ekskursiy-v-ukrajini.html?_ga=2.158209402.1754375569.1647082575-1803261342.1647082575 (дата звернення: 11.03.2022).

Konon Bagrii, PhD, Associate professor,
Chernivtsi Institute of Trade and Economics of SUTE, Chernivtsi

VIRTUAL TOURISM AS A NEW DIRECTION OF TOURISM IN WAR

Virtual 3D-walks and online trips to the museum allow you to travel around the country, and places of interest in the world, without leaving home, which is especially true in the war that Ukraine is experiencing. The article describes one of the innovative types of tourism - virtual tourism. The study provides its definition, purpose and objectives, as well as the benefits and role in the modern tourism industry of Ukraine.

Олеся Безпарточна, доктор філософії (Болгарія),
приватний підприємець,

м. Кременчук,

Вікторія Рященко, доктор наук, професор,

Діонісій Беленцов, студент,

Університет прикладних наук ISMA,

м. Рига

РЕГІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В ПОСТПАНДЕМІЧНИЙ ПЕРІОД В ЛАТВІЇ

Пандемія Covid-19, яка спричинила найдовшу, найширшу та найглибшу кризу в туристичній індустрії у світі, також зробила туризм одним із найбільш постраждалих секторів у Латвії. Туристичні послуги можна оцінити як одну з можливостей економічного розвитку Латвії. Вони є важливим джерелом